KISWAHILI - KIDATO CHA TATU
MTIHANI WA NUSU MUHULA
MUHULA WA KWANZA [FEB 2026]

MWONGOZO WA KUSAHIHISHA

SWALI LA KWANZA: SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA (ALAMA 40)

a) Taja aina mbili kuu za sauti za Kiswahili. (alama 1)
- ✓ **Konsonanti**
- ✓ **Irabu**

b) Taja aina mbili za ala za kutamkia kisha utolee mfano kwenye kila aina. (alama 2)
- ✓ **Ala tuli – ufizi, meno, kaakaa laini na gumu**
- ✓ **Ala sogezi – ulimi , midomo**

c) Unda neno lenye muundo huu: KKI – KI (alama 1)
- ✓ **Mwana**

Mwalimu akadirie jawabu la mwanafunzi.

d) Maneno haya yako kwenye ngeli gani ? (alam 2)
i. Kiwete **A - WA**
ii. Chai **I - I**

e) Eleza matumizi matatu ya kistari kifupi kisha utolee mifano . (alama 3)
- ✓ **Kuandika tarehe 22-08-2022**
- ✓ **Kutenga silabi m-to-to**
- ✓ **Kutenga neno na maana yake. Baba – mzazi wa kiume.**

f) Tunga sentensi moja inayoleta dhana ya ombi/rai. (alama 1)
- ✓ **<u>Tafadhali</u> nieleze maana ya paa.**

g) Tia shadda kwenye neno lifuatalo ili kuleta dhana ya kasoro/dosari. (alama 1)
i. Walakini **wala'kini**

h) Tambua aina za maneno kwenye sentensi hii. (alama 3)

Mtoto wa mwalimu alikuwa ameenda Nakuru.

- ✓ **Mtoto – N**
- ✓ **Wa – V au H**
- ✓ **Mwalimu – N**
- ✓ **Alikuwa –Ts**
- ✓ **Ameenda – T**
- ✓ **Nakuru – E**

i) Tunga sentensi moja ili kutofautisha maana za maneno haya: ***kuku na gugu*** (alama 1)
- ✓ **Kuku- ndege wa jamii ya kanga anayefungwa.**
- ✓ **Gugu – mmea unaomea katika nchi kavu au msituni unaofanana na matete.**

Mwanafunzi atunge mfano unaoafiki maana hizi
Mwalimu akadirie jawabu la mwanafunzi.

j)
i. Eleza maana ya mofimu. (alama 1)
- ✓ **Kipashio/sehemu ndogo ya neno inayobeba maana na haigawiki zaidi.**

ii. Bainisha mofimu kwenye neno ***tumekutembelea*** (alama 3)
- ✓ **tu – kiima nafsi ya kwanza wingi**
- ✓ **me – hali timilifu**
- ✓ **ku – yambwa nafsi ya pili umoja**
- ✓ **tembe – mzizi**
- ✓ **le – kauli ya kutendewa**
- ✓ **a - kiishio**

k) Tambua aina za vielezi kwenye sentensi
i. Omondi alicheka kwa sauti. (alama 1)
kwa sauti _ kielezi cha namna ala
ii. Yohana alikimbia kiswara. (alama 1)
Kiswara – Kielezi cha namana kimfanano

l) Eleza matumizi ya ***na*** kwenye sentensi hizi.
i. Mucheru na mwalimu wake wataenda maktabani. (alama 1)
na – kiunganishi kiongezi
ii. Mwalimu Njau anaandika ubaoni. (alama 1)
na – kiambishi cha wakati uliopo
iii. Chakula kimepikwa na mama. (alama 1)
Na – kihusishi cha kiima/mtenda

Download this and other FREE revision materials from https://teacher.co.ke/notes

m) Tambua aina za virai kwenye sentensi hii. (alama 3)

Kiatu cha mwanafunzi kitashonwa kesho na fundi.

- ✓ **Kiatu cha mwanafunzi – kirai nomino**
- ✓ **cha mwanafunzi - kirai kivumishi**
- ✓ **shonwa kesho na fundi – kirai kitenzi**
- ✓ **kesho na fundi – kirai kielezi**
- ✓ **na fundi – kirai kihusishi**

n) Taja aina zozote mbili za sentensi za Kiswahili. (alama 2)
- ✓ **Sentensi sahili**
- ✓ **Sentensi ambatano**
- ✓ **Sentensi changamano**

o) Changanua sentensi hii kwa masanduku/majedwali. (alama 4)

Mtoto mdogo alikuwa ameumia sana lakini mama yake hakuwa amemshughulikia.

S									
S 1					U	S 2			
KN		KT				KN		KT	
N	V	Ts	T	E		N	V	Ts	T
Mtoto	mdogo	alikuwa	ameumia	sana	lakini	mama	yake	hakuwa	amemshughulikia.

p) Eleza maana ***tatu*** zinazojitokeza kwenye sentensi hii. (alama 3)

Ahmed alimpigia Lincoln mpira

- ✓ **Ahmed alimpiga Lincoln kwa sababu ya mpira.**
- ✓ **Ahmed aliupiga mpira kuelekea kwa Lincoln**
- ✓ **Ahmed aliupiga mpira kwa niaba ya Lincoln.**
- ✓ **Ahmed aliutumia mpira kama kifaa cha kumpiga Lincoln**

q) Nini maana ya msemo kula kalenda ? (alama 1) **fungwa jela.**

r) Tambua vishazi kwenye sentensi hii. (alama 2)

Baisikeli iliyoibwa juzi ilipatikana jana.

- ✓ **iliyoibwa juzi - Kishazi tegemezi**
- ✓ **Baisikeli ilipatikana jana – kishazi huru**

SWALI LA PILI: ISIMU JAMII (ALAMA 10)

Nipe chai,andazi mbili na egg moja...

a) Taja sajili inayorejelewa na maneno haya.(alama 2)
- ✓ **Sajili ya hotelini.**

b) Fafanua sifa nane zinazohusishwa na sajili hii.(alama 8)
- ✓ **Matumizi ya msamiati maalum Kwa mfano chai,ugali,nyama,andazi**
- ✓ **Matumizi ya kauli fupi fupi Ili kuharakisha mawasiliano.kwa mfano nani mbuzi?**
- ✓ **Ukiukaji wa kanuni za kisarufi Kwa mfano chai mbili,ugali Moja**
- ✓ **Matumizi ya utohozi .Kwa mfano soseji**
- ✓ **Kuna matumizi ya kuchanganya ndimi Ili kurahisisha mawasiliano. Kwa mfano nipe chai na egg moja.**
- ✓ **Lugha ya heshima na unyenyekevu kutoka Kwa wahudumu Ili kuwavutia wateja.**
- ✓ **Matumizi ya lugha shawishi. Kwa mfano nunua chipsi na kuku upate soda Moja free.**
- ✓ **Lugha ya majibizano hutumika Ili kuyatambua mahitaji ya mteja.**

Download this and other FREE revision materials from https://teacher.co.ke/notes